

چند نکته درباره ی دین و فلسفه

عقل نزد فیلسوفان مسلمان

۲- عقل به عنوان دستگاه تفکر

- عقل ابزار شناخت انسان و وسیله ی تفکر اوست و همه ی روش هایش در محدوده و جایگاه خود معتبر هستند.

- عقل با تربیت مراحل را طی می کند:

۱- عقل بالقوه (عقل هیولانی) : انسان هیچ ادراک عقلی ندارد اما استعداد و آمادگی درک معقولات را دارد.

۲- عقل بالملکه : مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می کند و آمادگی دریافت علم را پیدا می کند.

۳- عقل بالفعل: عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده.

۴- عقل بالمستفاد: به دانش هایی که کسب کرده، مسلط شده است.

با توجه به اینکه فلاسفه ی مسلمان عقل به عنوان دستگاه تفکر و کاربردهای آن را قبول دارند، در خصوص رابطه ی دین و فلسفه عقیده دارند که:

۱- پذیرش هر اعتقادی نیازمند استدلال عقلی است این استدلال عقلی برای سطوح مختلف جامعه، متفاوت است.

حجت و دلیل هرکس به اندازه ی توان فکری اوست.

ایمان ارزشمند است که پشتوانه ی عقلی دارد.

ایمان بدون پشتوانه ی عقلی، می تواند عامل گمراهی فکری یا عملی انسان گردد.

۲- عقل بهترین ابزار تفکر در آیات و روایات است. ما به کمک عقل در آیات قرآن می اندیشیم.

به همین خاطر فیلسوفانی چون ملاصدرا و علامه طباطبایی کتاب هایی در تفسیر قرآن نوشته اند.

۳- فیلسوفان مسلمان راه کسب معرفت را به عقل منحصر نمی کنند. حس و شهود را هم معتبر می شمردند. از این رو تلاش می کنند با تربیت خود و تهذیب نفس به معرفت شهودی دست یابند. وحی را عالی ترین مرتبه ی شهود محسوب می کنند و مختص پیامبران می دانند.

انبیاء از طریق وحی به برترین معارف دست می یابند و آن را در اختیار انسان های دیگر قرار می دهند.

نظر فیلسوفان درباره ی استدلال عقلی، شهود و وحی هر سه ما را به حقیقت واحد می رسانند.

تایید کننده و کمک کننده ی به یک دیگرند.

هر کدام روش و مسیر خاص خود را دارند.

ما انسان ها چون توانمندی های محدود و متفاوت داریم ممکن است در استدلال عقلی و یا در فهم وحی دچار اشتباه شویم احساس کنیم میان دستاوردهای عقلی ما و داده های وحی تعارض وجود دارد.

راه حل: در این موارد باید: ۱- تلاش علمی خود را افزایش دهیم. ۲- از دانش دیگران بهره ببریم.

مدرسه مجازی آینو